

การพัฒนาศิลปะการแสดงจากฟ้อนกลองต๋มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว
ในจังหวัดอุบลราชธานี
Development of Performing arts of Tum Drum Dance of Thai-
Laotian Ethnic Group in Ubon Ratchathani province

นิษฐา บุศบงค์¹ คณิงนิตย์ ไสยโสภณ² และศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์³
Niztha Butsabong¹ Khanuengnit Saiyasopon² and Siripen Attapaiboon³

Received : October 9, 2018; Revised : January 18, 2019; Accepted : January 24, 2019

บทคัดย่อ (Abstract)

การพัฒนาศิลปะการแสดงจากฟ้อนกลองต๋มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาฟ้อนกลองต๋ม ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งในด้านความเป็นมา องค์ประกอบ บทบาทและคุณค่า และเพื่อพัฒนาศิลปะการแสดงจากฟ้อนกลองต๋มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการศึกษาพบว่า ฟ้อนกลองต๋มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ของชาวดำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เกิดขึ้นจากการละเล่นพื้นบ้านเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้าน และพิธีกรรม ความเชื่อ ความศรัทธาในการขอฝนประกอบฮีตบุญเดือนหก มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งทางด้านท่าฟ้อนหลักทั้ง 4 ท่า การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ที่มีการสวมใส่เล็บที่ทำจากหวาย ถักทอลวดลายสวยงามด้วยเส้นด้ายสีต่าง ๆ ประดับปลายเล็บด้วยฟู่สีขาว และจังหวะการตีกลองต๋ม และฟังฮาด การพัฒนาศิลปะการแสดงจากฟ้อนกลองต๋ม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นศิลปะการแสดงชุด วาดฟ้อนลำก้า ห้วยชะยุ้ง โดยมีท่าฟ้อน ทำนอง คำร้อง และการแต่งกายที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในรูปแบบเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม นำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้แนวคิดในการสร้างสรรค์องค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ 1) องค์ประกอบของการแสดงจากฟ้อนกลองต๋มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีองค์ประกอบหลักคือ คำร้อง ทำนอง เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ผู้

¹นักศึกษาลัทธิศาสตร์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Students of Master of Art Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University, Thailand; e-mail : niztha427@gmail.com

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University, Thailand.

³ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศิลปะการแสดง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี; Performing Arts Expert, Ubonratchathani Provincial Culture Office, Thailand.

แสดง การแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง และรูปแบบการแสดง 2) กระบวนการทำฟ้อนประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์กระบวนการทำฟ้อน และการปรับแก้ เพื่อสร้างความหลากหลายดึงดูดความสนใจ และเพื่อให้สอดคล้องกับการนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ของฟ้อนกลองต๋ม ตำบลห้วยชะยุ่ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาศิลปะการแสดง, ฟ้อนกลองต๋ม, กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว

Abstract

Development of performing arts of Tum Drum dance of Thai-Laotian ethnic group in Ubon Ratchathani province aimed to study the Tum Drum dance performed by Thai-Laotian ethnic group in Ubon Ratchathani in terms of background, components, roles and values, and to develop performing arts Tum Drum dance to Thai-Laotian ethnic group in Ubon Ratchathani province using qualitative research. Results revealed that Tum Drum dance of Thai-Laotian ethnic group in Tambol Huai Khayoong, Warinchamrab district, Ubon Ratchathani province was established from local plays for entertainment of villagers, ceremonies, belief, and faith in rainmaking ritual during June-July. It was unique as consisting of 4 main dance movements and the costume was identical which wearing rattan nails, weaving patterns with colorful thread and decorating nail edge with white tuft along with Tum Drum rhythm and Pung Had. Researchers developed a pattern of performing arts as the dance of Lam Kam Huai Khayoong which included movement, rhythm, lyrics, and dress. Data was collected in documents and by a field trip which was analyzed for concepts to create components as follows. 1) Main components for performing Tum Drum dance of Thai-Laotian ethnic group in Ubon Ratchathani province consisted of lyrics, rhythm, musical instruments for performance, performers, dressing, props, and performance pattern. 2) Dance movement for performance. Researcher created dance movement and line adjustment for variety and attractions as well as according to presentation of unique Tum Drum dance in Tambol Huai Khayoong, Warinchamrab district, Ubon Ratchathani province.

Keywords : Development of Performing arts, Tum Drum Dance, Thai-Laotian Ethnic Group

บทนำ (Introduction)

ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของประเทศไทย เป็นศิลปวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้า และช่วยดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์อันเด่นชัดของพื้นที่นั้น ๆ ในประเทศไทย ซึ่งมีที่มาจากหลายๆปัจจัย ดังที่ Sirithongchaikun et al. (2015 : 106) ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นการแสดงที่เกิดขึ้นมาจากพิธีกรรม ความเชื่อ และประเพณี ที่คนในอดีตจะประกอบพิธีบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดา บรรพบุรุษจึงเกิดการฟ้อนรำเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้พึงพอใจ และยังเป็นการแสดงที่เกิดขึ้นจากการละเล่นพื้นเมืองที่คนในท้องถิ่นนิยมเล่นกันในงานเทศกาลเพื่อความสนุกสนาน จึงเกิดการร่ายรำ การแสดงที่สร้างความบันเทิงให้กับคนในท้องถิ่น

การฟ้อนประกอบขบวนแห่บั้งไฟตามคติความเชื่อ และอุปนิสัยรักสนุกสนาน รักในความบันเทิงใจของชาวอีสาน เป็นประเพณีที่โดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ทำवादฟ้อนต่าง ๆ มักจะมาจากการเลียนแบบธรรมชาติ การเลียนแบบอากัปกริยาของมนุษย์ อันเป็นปัจจัยหนึ่งของการกำเนิดการแสดงพื้นบ้าน เนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ ได้ให้ความหมายของการแสดงพื้นบ้าน คือ การแสดงออกซึ่งจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก และความเชื่อถือตามขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเกี่ยวโยงเป็นสายใยทางวัฒนธรรม เพราะพฤติกรรมการแสดงออกและยอมรับกัน สมองต่อความต้องการของกันและกันได้ ย่อมเป็นสิ่งที่ดี ในสังคมมีส่วนเป็นเจ้าของ (Kosinanon, 1996: 1) จึงได้เกิดการฟ้อนรำชนิดหนึ่งซึ่งเรียกกันว่า ฟ้อนกลองตุ้ม เป็นการฟ้อนประกอบกับจังหวะการตีกลองตุ้ม และพังกาต ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงตามคติความเชื่อของชาวอีสานว่า หากแฉกได้ ยินเสียงกลองตุ้ม และพังกาตจะบันดาลให้ฝนฟ้าตกลงมา ทำให้เกิดความผาสุก ความอุดมสมบูรณ์ และความสมดุลในการดำเนินชีวิตของชาวอีสาน ทั้งยังช่วยตอบสนองต่อความต้องการด้านสุนทรียะของชาวอีสาน

ฟ้อนกลองตุ้มของชาวตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เกิดขึ้นจากการละเล่นพื้นบ้านเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้าน ตั้งแต่ครั้งที่ตำบลห้วยชะยุ้ง ยังอยู่ในเขตปกครองเดียวกันกับตำบลท่าลาด และมีเหตุการณ์เล่าขานสืบต่อกันจากรุ่นสู่รุ่นว่า ครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จเยี่ยมเยือนกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ และราษฎรชาวจังหวัดอุบลราชธานีทางชลมารค พสกนิกรชาวจังหวัดอุบลราชธานีจึงพร้อมใจกันจัดฟ้อนกลองตุ้มถวาย โดยมีราษฎรในตำบลท่าลาด เป็นผู้แสดง เพื่อทอพระเนตรศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดอุบลราชธานี และนับตั้งแต่ครั้งนั้นเป็นต้นมา เพื่อป้องกันการเสื่อมสลายทางศิลปวัฒนธรรม จึงได้มีการอนุรักษ์ และสืบสานไว้ โดยกำหนดให้จัดฟ้อนกลองตุ้มในบุญบั้งไฟ หรือบุญเดือนหกของทุกปี

ในปัจจุบัน ตำบลห้วยชะยุ้ง มีการปรับปรุงพัฒนาทำฟ้อนกลองตุ้มให้เป็นระบบระเบียบมากขึ้น เป็นจังหวะที่สามารถฟ้อนได้ลงตัว มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งทางด้านท่าฟ้อน การแต่งกาย และจังหวะการตีกลองตุ้ม และพังกาต เพื่อเป็นการง่ายต่อการฝึกฝน และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจวบจนปัจจุบัน หากแต่ชนรุ่นหลังผู้สืบทอดศิลปวัฒนธรรมการฟ้อนกลองตุ้มละเลย หรือไม่ให้ความสนใจ

ภูมิปัญญาพื้นถิ่นดั้งเดิม อาจด้วยความเจริญทางด้านวัตถุ และเทคโนโลยี จึงอาจเห็นเป็นกิจกรรมของผู้สูงอายุ หากขาดการสืบทอดจากเยาวชนรุ่นใหม่ ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม อาจจะค่อยๆสูญหาย ดังนั้นเยาวชนรุ่นใหม่ ผู้ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้สืบทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในบทบาท และคุณค่าของฟ้อนกลองตุ้ม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรม และป้องกันการเสื่อมสลายทางวัฒนธรรมอย่างมั่นคง

จากความเป็นมา และความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาฟ้อนกลองตุ้ม ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวในตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ด้าน ความเป็นมา องค์ประกอบ บทบาทและคุณค่า แล้วนำมาเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสานเชิงสร้างสรรค์ จากการฟ้อนกลองตุ้มเพื่อช่วยให้เยาวชนในสถานศึกษา และชุมชนได้ตระหนักในคุณค่า และเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ และสืบสานให้เป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านได้คงอยู่สืบไป จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษาค้นคว้า และการพัฒนาศิลปะการแสดงจากฟ้อนกลองตุ้มของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ออกมาในรูปแบบของศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสานเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นการพัฒนา และอนุรักษ์ให้เป็นที่ประจักษ์ และเป็นการประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องการฟ้อนกลองตุ้มของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานีแก่เยาวชน และชาวบ้านสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยการพัฒนาศิลปะการแสดงจาก ฟ้อนกลองตุ้มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาฟ้อนกลองตุ้ม ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งในด้านความเป็นมา องค์ประกอบ บทบาทและคุณค่า
2. เพื่อพัฒนาศิลปะการแสดงจากฟ้อนกลองตุ้มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ชุด วาดฟ้อนลำก้ำห้วยชะยุ้ง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยการพัฒนาศิลปะการแสดงจาก ฟ้อนกลองตุ้มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิควิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) และการศึกษาข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.1 ประชากร หรือกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อยู่ในเขต ตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ทั้งในด้านความเป็นมา องค์ประกอบ บทบาท และคุณค่า ของการฟ้อนกลองตุ้ม ชาวตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ

จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยเลือกกลุ่มบุคคลที่ศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากคนในพื้นที่ศึกษาตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยพิจารณาตัวแทนของกลุ่มบุคคล ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ (Key Informant) หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้ และเกี่ยวข้องกับ ฟอนกลองตุ้ม ตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยตัวแทนกลุ่มบุคคล จำนวน 10คน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู ราษฎรชาวบ้าน กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Perform Informant) หมายถึง กลุ่มประชาชน หรือกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ และมีประสบการณ์โดยตรงจากการฟอนกลองตุ้ม จำนวน 10คน ได้แก่ กลุ่มนักฟอน นักดนตรี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informant) หมายถึง บุคคลที่มีโอกาสได้รับชม และเกี่ยวข้องกับการแสดงฟอนกลองตุ้ม จำนวน 10 คน ได้แก่ ประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยวทั่วไป กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการประเมินผลการพัฒนาศิลปะการแสดง ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการฟอนกลองตุ้ม และการศิลปะการแสดง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ราษฎรชาวบ้านด้านการแสดง และดนตรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัย คือ เครื่องมือที่เป็นตัวบุคคล คือ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูล ทั้งในการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ รวมไปถึงการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่เป็นเอกสารประกอบด้วย กรอบการสัมภาษณ์ กรอบการสังเกต และกรอบขอบข่าย หรือประเด็นของการประชุมกลุ่มย่อย โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่เป็นเอกสารเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเอกสาร และภาคสนาม โดยใช้เทคนิควิธีการสังเกต สังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ข้อมูลที่ได้มีการหาคุณภาพของข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มวิเคราะห์ตามหลักการของการศึกษาข้อมูลทางคติชนวิทยา แล้วนำเสนอผลงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาฟอนกลองตุ้ม ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งในด้านความเป็นมา องค์ประกอบ บทบาทและคุณค่า พบว่า ตำบลห้วยชะยุ้ง เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ที่ขอแยกใหม่ออกจากพื้นที่ตำบลท่าลาด ลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลห้วยชะยุ้ง เนื่องจากพื้นที่ของตำบลห้วยชะยุ้ง มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบติดกับแม่น้ำมูล และลำห้วยชะยุ้ง ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ดำเนินไปอย่างเรียบง่าย ตามความเชื่อในครรลองของจารีตประเพณี และวัฒนธรรมของชาวอีสานที่เรียกกัน

ว่า “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตัวทั้งในด้านวิถีชีวิต และ ศิลปวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว

ฟ้อนกลองตุ้มของชาวตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เกิดขึ้นจากการละเล่นพื้นบ้านเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้านอันเปรียบเสมือนสายใยนำไปสู่ความเชื่อ ความศรัทธาในการขอฝนประกอบฮีตบุญเดือนหก หนึ่งในฮีตสิบสองของชาวตำบลห้วยชะยุ้ง โดยฟ้อนกลองตุ้มในอดีตนั้น เนื่องจากจำนวนประชากรผู้หญิงมีน้อย จึงนิยมใช้ผู้แสดงผู้ชาย โดยมีอายุโดยเฉลี่ยประมาณ 40 ปี ขึ้นไป ฟ้อนรำไปตามหมู่บ้านเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ทางด้านสุนทรียะ สร้างความครึกครื้น บันเทิงใจ หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “ฟ้อนตามฮอยไฟ” นั้น หมายถึง เมื่อจุดบั้งไฟขึ้นฟ้าเพื่อถวายแด่พระยาแถนตามความเชื่อแล้ว บั้งไฟจะตกอยู่ที่แห่งหน ตำบลใดก็ตาม แต่ความสุขของมนุษย์เรานั้น อยู่ที่การได้เสพได้งันฟ้อนเอาบุญไปรอบ ๆ หมู่บ้านก็ ทำให้เกิดความสุข ความสบายใจ และเพื่อป้องกันการเสื่อมสลายทางศิลปวัฒนธรรม จึงได้มีการ อนุรักษ์ และสืบสานไว้ โดยกำหนดให้จัดฟ้อนกลองตุ้มในบุญบั้งไฟ หรือบุญเดือนหกของทุกปี

ในปัจจุบัน ตำบลห้วยชะยุ้ง ได้แยกออกจากตำบลท่าลาด ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการฟ้อน กลองตุ้มก็ได้อพยพโยกย้าย รวบรวมกันเป็นชุมชนใหญ่จนกลายเป็นตำบลห้วยชะยุ้งในที่สุด ฟ้อนกลอง ตุ้มซึ่งเป็นการละเล่นอันเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านจึงติดตามมาด้วย และมีการปรับปรุงพัฒนาทำ ฟ้อนกลองตุ้มให้เป็นระบบระเบียบมากขึ้น เป็นจังหวะที่สามารถฟ้อนได้ลงตัว มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งทางด้านท่าฟ้อน การแต่งกาย และจังหวะการตีกลองตุ้ม และพังกาต เพื่อเป็นการง่ายต่อการ ฝึกฝน และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจวบจนปัจจุบัน หากแต่ชนรุ่นหลังผู้สืบทอดศิลปวัฒนธรรมการฟ้อน กลองตุ้มมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในบทบาท และคุณค่าของฟ้อนกลองตุ้ม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ ไว้ซึ่งรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรม และป้องกันการเสื่อมสลายทางวัฒนธรรมอย่างมั่นคง

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนาศิลปะการแสดงจากฟ้อนกลองตุ้ม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบของการแสดงจากฟ้อนกลองตุ้มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัด อุบลราชธานี มีองค์ประกอบหลักคือ ด้านคำร้อง ผู้วิจัยมีแนวคิดมาจาก การนำเอากลอนลำของหมอลำ เรียกว่า “ลำทางยาว สังกวาทอุบลฯ” เข้ามาประกอบการแสดงในช่วงแรก เนื่องจากผู้วิจัย ต้องการสื่อให้ผู้รับชม สัมผัส และเข้าถึงกลิ่นอายทางศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด อุบลราชธานี รวมไปถึงการได้รับซึ่งอรรถรสในการรับชมจนกลายเป็นสุนทรียภาพในการรับชมการ แสดง และนำเอา “ลำพื้น” มาประกอบการแสดงในช่วงที่ 2 เนื่องจากลักษณะเด่นของลำพื้น เป็น กลอนลำสำหรับใช้ในการบรรยาย การเล่านิทาน หรือบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ มีจังหวะกลาง ๆ เหมาะสำหรับการประดิษฐ์ทำรำควบคู่กับกลอนลำ เป็นการกระชับจังหวะขึ้นจากลำทางยาว ซึ่งจะ ทำให้ผู้ชมเกิดความสุขสนุกสนาน ไม่เกิดความเบื่อหน่าย เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนแนวดนตรี ทำนอง ผู้วิจัยเลือกใช้ “ลายแคนทางยาว ลายลำพื้น และทำนองกลองตุ้มแบบดั้งเดิมของชาวตำบลห้วยชะ ยุ้ง” เพื่อสื่อให้เด่นชัดในความเป็นเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมทางด้านหมอลำของจังหวัด อุบลราชธานี ความเป็นอัตลักษณ์ของฟ้อนกลองตุ้มชาวตำบลห้วยชะยุ้ง และการปรับเปลี่ยนทำนอง

ลำทางยาวเป็นทำนองลำพื้นเพื่อความสวยงามของการสร้างสรรค์กระบวนท่ารำ ตลอดจนเพื่อความสนุกสนาน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายของผู้รับชมการแสดง ด้านเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ผู้วิจัยเลือกใช้วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน หรือวงโปงลาง บรรเลงประกอบการแสดง ด้านผู้แสดง ผู้วิจัยกำหนดให้มีผู้แสดงทั้งเพศชาย และเพศหญิง เนื่องจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับฟ้อนกลองตุ้ม ผู้วิจัยพบว่า การฟ้อนกลองตุ้มสามารถฟ้อนได้ทั้งหญิงและชาย ไม่มีการกำหนดเพศแต่อย่างใด ดังนั้นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และความหลากหลายในการสร้างสรรค์กระบวนท่าฟ้อนรำ รวมไปถึงการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีผู้ฟ้อนทั้งหญิง และชาย ประกอบชุดการแสดง การแต่งกาย ผู้วิจัยกำหนดการแต่งกายสำหรับผู้แสดงคือ การแต่งกายผู้แสดงชาย ประกอบไปด้วย เสื้อแขนกระบอกสีดำ ผ้าขิดสีแดงสำหรับพาดบ่า 2 ผืน มาลัยฝ้าย 2 เส้น ผ้าสไบสำหรับนุ่งเดี่ยว 1 ผืน หัวซิ่นสำหรับพันเอว 1 ผืน สร้อยเงิน เข็มขัดเงินกำไลข้อมือเงิน และกำไลข้อเท้าเงิน



ภาพที่ 1 เครื่องแต่งกายผู้แสดงชาย

การแต่งกายผู้แสดงหญิง ประกอบไปด้วย เสื้อแขนกระบอกสีกรมท่าซึ่งออกแบบ และตัดเย็บในรูปแบบที่ทันสมัย โดยมีแนวคิดเพื่อดึงดูดให้เยาวชนรุ่นใหม่ เกิดความสนใจที่จะอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมรากเหง้าอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ หัวซิ่นสำหรับพันรอบมวยผม 1 ผืน ผ้าขิดสีแดงสำหรับพาดบ่า 2 ผืน มาลัยฝ้าย 2 เส้น ผ้าสไบ 1 ผืน หัวซิ่นสำหรับพันเอว 1 ผืน ดอกไม้ทัดหู ต่างหูเงิน สร้อยเงิน เข็มขัดเงินกำไลข้อมือเงิน และกำไลข้อเท้าเงิน



ภาพที่ 2 เครื่องแต่งกายผู้แสดงหญิง

อุปกรณ์ประกอบการแสดง ประกอบไปด้วย กลองต๋ม พังฮาด บั้งไฟ และขันค้าย
รูปแบบการแสดง ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบในการแสดง โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 “ช่วง
นาฏยวิถีชน” ช่วงที่ 2 “ช่วงอัตลักษณ์वादพ็อนบ้านห้วย” และช่วงที่ 3 “ช่วงตามฮอยไฟ”

2. กระบวนท่าพ็อนประกอบการแสดง

ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์กระบวนท่าพ็อน และการปรับแถวเพื่อให้สอดคล้องกับการนำเสนอ
ความเป็นอัตลักษณ์ของพ็อนกลองต๋ม ตำบลห้วยชะยุ่ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดย
กำหนดให้ดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการพ็อนรำผสมผสานกับการสาธิตบทบาทสมมติ ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์ท่า
พ็อนโดยให้อิสระในการแสดงท่าพ็อนของผู้แสดงแต่ละคน รวมไปถึงอิสระในการปรับแถว เพื่อความ
เป็นธรรมชาติของการแสดง



ภาพที่ 3 การแสดงช่วงที่ 1 ช่วงนาฏยวิถีชน

ช่วงที่ 2 เป็นการแสดงในรูปแบบของการอธิบายถึงความเป็นมา บทบาทและคุณค่า
รวมถึงวิธีการพ็อนกลองต๋ม โดยอาศัยกลอนลำ และการสร้างสรรค์กระบวนท่าพ็อนในรูปแบบ
ใหม่เป็นสื่อ ผสมผสานกับนาฏยศัพท์ของนาฏศิลป์ไทย อาทิ ท่าพรหมสี่หน้า ท่ายุ่งพ็อนทาง เป็นต้น
และลักษณะการแปรแถว ที่มี Movements. ที่หลากหลายขึ้น การใช้ผู้แสดงเป็นหมู่คณะ คำนึงถึง

ความพร้อมเพรียงเป็นหลัก การแปรแถวนี้มีจุดประสงค์เพื่อไม่ให้ทำรำนั้นหยุดนิ่ง ผู้แสดงยืนท่าตายบนเวที การแปรแถวในการแสดงพื้นเมือง ไม่มีรูปแบบตายตัวเหมือนรำไทยภาคกลาง การแสดงพื้นเมืองจึงมีอิสระในการแปรแถว โดยคำนึงถึงความสนุกก็ครั้งและแสดงเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่



ภาพที่ 4 ท่าฟ้อนที่ใช้ประกอบช่วงอัตลักษณ์वादฟ้อนบ้านห้วย

ช่วงที่ 3 เป็นการแสดงที่สื่อให้เห็นถึงกระบวนการของการฟ้อนกลองตุ้ม ประกอบการแห่บั้งไฟของชาวตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการจัดการฟ้อน ในรูปแบบของขบวนแห่ โดยมีท่าฟ้อนอันเป็นอัตลักษณ์ของชาวตำบลห้วยชะยุ้งทั้งหมด 4 ท่า คือ ท่านบไหว้พระยาแถน ท่ากาตากปีก ท่าเบิกพื้นธรณี และท่าขอฝน ตามลำดับ เพื่อสื่อให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเพณีบุญเดือนหก หรือบุญบั้งไฟ

			
นบไหว้พระยาแถน	กาตากปีก	เบิกพื้นธรณี	ขอฝน

ภาพที่ 5 ท่าฟ้อนที่ใช้ประกอบช่วงตามฮอยไฟ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาฟ็อนกลองตุ้ม ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งในด้านความเป็นมา องค์ประกอบ บทบาทและคุณค่า พบว่า ฟ็อนกลองตุ้มของชาวตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เกิดขึ้นจากการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางด้านสุนทรียะ นั่นคือความงาม ความสนุกสนาน รื่นเริงของชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ Ploychum (2002 : 14-15) ได้กล่าวถึง สุนทรียศาสตร์ว่า เป็นการศึกษาเรื่องความงามของศิลปะ และความงามของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ ปัญหาที่สุนทรียศาสตร์ต้องค้นหาคำตอบคือ อะไรคือสิ่งสวยงาม เราจะตัดสินได้อย่างไรว่าอะไรงาม เราใช้อะไรเป็นมาตรฐานในการตัดสินว่าอะไรงามไม่งาม โดยมุ่งต่อบ้านทฤษฎี หรือพูดง่าย ๆ คือ สาระสำคัญสุนทรียศาสตร์ก็คือความคิดเรื่องความงาม หรือปรัชญาศิลปะ อันเปรียบเสมือนสายใยนำไปสู่ความเชื่อ ความศรัทธาในการฟ็อนรำเพื่อขอฝนประกอบฮีตบุญเดือนหก หนึ่งในฮีตสิบสองของชาวตำบลห้วยชะยุ้ง ซึ่ง Upathamnarakorn (1999 : 1-3) กล่าวว่า นาฏศิลป์พื้นเมือง หมายถึง การแสดงพื้นเมือง หรือการละเล่นพื้นเมือง หรือการแสดงพื้นเมืองซึ่งนิยมเล่นกันอยู่เฉพาะในท้องถิ่นนั้น ๆ คือ การแสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึก และความเชื่อถือตามขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งการแสดงของชาวอีสานนั้นจะมีรูปแบบรื่นเริงบันเทิงใจ เพราะชาวอีสานเป็นคนรักความสนุกสนาน ทำให้การแสดงส่วนใหญ่เป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงใจ หลังจากเหนื่อยยากตรากตรำจากการทำงานของชาวอีสานนั่นเอง

ในปัจจุบัน ตำบลห้วยชะยุ้ง ได้แยกออกจากตำบลท่าลาด ผู้เชี่ยวชาญทางการฟ็อนกลองตุ้มก็ได้อพยพโยกย้าย รวบรวมกันเป็นชุมชนใหญ่จนกลายเป็นตำบลห้วยชะยุ้งในที่สุด ฟ็อนกลองตุ้มซึ่งเป็นการละเล่นอันเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านจึงติดตามมาด้วย และมีการปรับปรุงพัฒนาทำฟ็อนกลองตุ้มให้เป็นระบบระเบียบมากขึ้น เป็นจังหวะที่สามารถฟ็อนได้ลงตัว มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งทางด้านท่าฟ็อน การแต่งกาย และจังหวะการตีกลองตุ้ม และพังกา เพื่อเป็นการง่ายต่อการฝึกฝน และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจวบจนปัจจุบัน หากแต่ชนรุ่นหลังผู้สืบทอดศิลปวัฒนธรรมการฟ็อนกลองตุ้มมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในบทบาท และคุณค่าของฟ็อนกลองตุ้ม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรม และป้องกันการเสื่อมสลายทางวัฒนธรรมอย่างมั่นคง สอดคล้องกับ แนวคิดทางนาฏศิลป์ของเปเยส เดนิสา (Denisa, 1990) เดนิสา ได้กล่าวถึงแนวคิดทางนาฏศิลป์ว่า นาฏศิลป์เป็นของคู่กับมนุษย์มาแต่ดึกดำบรรพ์ พัฒนาขึ้นมาเป็นรูปแบบชัดเจนและสวยงามตามพัฒนาการของมนุษย์ มนุษย์ใช้นาฏศิลป์เพื่อการสื่อสาร นาฏศิลป์จึงเป็นหน้าต่างแห่งวัฒนธรรมของมนุษย์ทำให้สามารถมองลึกไปถึงชีวิตและเวลาของมนุษย์ในสังคมและอารยธรรมนั้น ๆ นาฏศิลป์แบบดึกดำบรรพ์ที่เป็นไปเพื่อพิธีกรรมและที่เป็นสังคมพื้นบ้านจะแสดงให้เห็นถึงศรัทธาและค่านิยม ในวัฒนธรรมของมนุษย์นั่นเอง นาฏศิลป์มักตอบสนองมนุษย์ทั้งในส่วนตัว ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ การทำงานของมนุษย์ตามปกติวิสัย พฤติกรรมประจำวัน และทัศนคติของมนุษย์ต่อธรรมชาติ จะระบายออกมา นอกจากนี้ลักษณะการแบ่งชนชั้นและการแบ่งเพศในเผ่าชนและในกลุ่มสังคมก็แสดงออกโดยนัยได้ในนาฏศิลป์ประเพณีชุดต่าง ๆ เมื่อมนุษย์มีอายุมากขึ้นย่อมมีประสบการณ์ และเข้าใจโลกของตนมากขึ้นตามไปด้วย ความสามารถของมนุษย์ในการ

ปรับตัวและในการดำรงชีวิตขึ้นอยู่กับพลังจิตแทนที่จะอาศัยพลัง ทางร่างกายเพียงอย่างเดียว ค่านิยมและรสนิยมของมนุษย์จึงเจริญเติบโตไปพร้อมกับความสลับซับซ้อนของสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ดังนั้นการพอรำของมนุษย์ในฐานะเป็นศิลปะแขนงหนึ่งจึงเป็นสื่อสะท้อนวิวัฒนาการทางจิตของมนุษย์นั่นเอง

การพอรำกลองตุ้มของชาวตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีในอดีต เป็นการพอรำไปตามหมู่บ้านเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางด้านสุนทรียะ สร้างความครึกครื้น บันเทิงใจ ของชาวบ้าน และอีกนัยหนึ่งการพอรำกลองตุ้มเปรียบเสมือนการพอรำถวายแด่พญาแถน เพื่อขอให้แถนบันดาลให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ตามคติความเชื่อ ความศรัทธาของชาวบ้านในตำบลห้วยชะยุ้ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย จึงมีการปรับปรุงพัฒนาท่าพอรำกลองตุ้มให้เป็นระบบระเบียบมากขึ้น เป็นจังหวะที่สามารถพอรำได้ลงตัว มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งทางด้านท่าพอรำ การแต่งกาย และจังหวะการตีกลองตุ้ม และพังกาต เพื่อเป็นการถ่ายทอดการฝึกฝน และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจวบจนปัจจุบัน หากแต่ชนรุ่นหลังผู้สืบทอดศิลปวัฒนธรรมการพอรำกลองตุ้มมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในบทบาท และคุณค่าของพอรำกลองตุ้ม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรม และป้องกันการเสื่อมสลายทางวัฒนธรรม

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนาศิลปะการแสดงจากพอรำกลองตุ้มกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรำ ระเบียบ พอรำ แข็ง และศิลปะการแสดงท้องถิ่นอีสาน เพื่อสร้างองค์ประกอบของการแสดง โดย Attapaiboon (2010 : 36) กล่าวว่า ลำ มีความหมายว่านิทานที่เป็นวรรณคดีของชาวอีสานที่จารึกลงบนผิวไม้ อักษรที่ใช้จารึกหรือจารเป็นอักษรของอักษรธรรมและอักษรไทยนิยมวรรณคดีเรื่องหนึ่งๆ อาจใช้ไม้ไผ่ทั้งลำหรือหลายๆลำ เมื่อจารึกเสร็จก็ตัดออกเป็นปล้อง ๆ และมัดไว้เฉพาะแต่ละ ลำแต่ละเรื่อง แทนที่จะเรียกเรื่องก็เรียกลำตามลักษณะนามของไม้ไผ่นั้น ด้วยเหตุนี้วรรณคดีเก่าๆของอีสานการละเล่นดั้งเดิมของประชาชนชาวสยามในตระกูลไทย - ลาวที่มีความหมายเดียวกันมาแต่ยุคเริ่มแรก คือการเปล่งเสียงและถ้อยคำเป็นทำนองอย่างเสรี มีความยาวไม่แน่นอนโดยเน้นถ้อยคำเป็นหลักนำทำนอง ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์แนวดนตรีประกอบการแสดงชุด วาดพอรำลำก้าห้วยชะยุ้ง ออกมาในแนวของกลอนลำ ซึ่งเนื้อหาของกลอนลำจะดำเนินไปในแนวทางของการเล่าเรื่อง โดยเริ่มจาก ลำทางยาว สังกวาทอุบลฯ เพื่อเล่าถึงประวัติความเป็นมาของพอรำกลองตุ้ม ตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จากนั้นจึงปรับเปลี่ยนทำนองเป็นลำพื้น เพื่อใช้เล่าเรื่องราว หรือบรรยายเอกลักษณ์ของท่าพอรำในแต่ละท่า ซึ่งอาศัยเอกลักษณ์ของลำพื้นคือเป็นกลอนลำที่ใช้สำหรับเล่าเรื่อง เล่านิทาน มีจังหวะที่ค่อนข้างกระชับมากขึ้น เหมาะสำหรับการประดิษฐ์ทำราคาควบคุมกับการขับลำพื้น สอดคล้องกับ Kosinanon (1996 : 41) กล่าวว่า ในสมัยโบราณมีแต่การลำเรื่องราววรรณคดี คำกลอน แล้วแต่ผู้ฟังจะต้องการฟังเรื่องอะไร ก็ตกลงกัน โดยการฟังหมอลำนั้นสนุกกว่าการอ่านเองมากนัก เพราะหมอลำจะขยายแต่ละตอนให้ยาวออก สอดแทรกลูกเล่นต่าง ๆ พอควรมีให้เสียท้องเรื่องวรรณคดีนั้น ๆ จึงเรียกการลำแบบนี้ว่า “ลำพื้น” ซึ่งสอดคล้องกับ Kosinanon (1996 : 41) กล่าวว่า คำว่า “ลำ” มีความหมายทั้งกิจการร้องการขับกับตัวหนังสือผู้ร้องต่าง ๆ ใน

วรรณคดีที่เป็นคำกลอน เช่น ลำคำล็บชัย ลำจำปาสีตัน ดังนั้น การ “ลำ” จึงต้องยึดเอาเรื่องราวในวรรณคดีที่เป็นคำกลอนมาใช้เป็นหลัก การแสดงหมอลำได้พัฒนาไปตามกาลเวลา เช่น ในสมัยโบราณมีแต่การลำเรื่องราววรรณคดีคำกลอน แล้วแต่ผู้ฟังจะต้องการฟังเรื่องอะไร ก็ตกลงกัน โดยการฟังหมอลำนั้นสนุกกว่าการอ่านเองมากนัก เพราะหมอลำจะขยายแต่ละตอนให้ยาวออกสอดแทรกลูกเล่นต่าง ๆ พอควรมีให้เสียท้องเรื่องวรรณคดีนั้น ๆ จึงเรียกรูปแบบนี้ว่า “ลำพื้น”

จากนั้นผู้วิจัยจึงได้มีการเรียบเรียงท่วงทำนองดนตรีโดยใช้วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน หรือวงโปงลางในการบรรเลงประกอบการแสดงเพื่อความหลากหลายในทำนองดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับ Phonprathom (2008 : 3) กล่าวว่า วงโปงลางเป็นวงดนตรีที่ประสมวงด้วยเครื่องดนตรีทุกประเภท คือ ดิด สี ตี และเป่า โดยนำเครื่องดนตรีทางภาคอีสานมารวมบรรเลงในวงเดียวกัน ซึ่งมีจังหวะ ท่วงทำนอง ลีลา และลีลาของบทเพลงที่หลากหลายแตกต่างกันออกไปจากวงดนตรีชนิดอื่น ๆ

การสร้างสรรคักระบวนท่าฟ้อนผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนท่าฟ้อนให้สอดคล้องกับฟ้อนกลองตุ้ม ตำบลห้วยชะยุ่ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยการแบ่งการแสดงออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 “ช่วงนาฏยวิถีชน” ช่วงที่ 2 “ช่วงอัตลักษณ์वादฟ้อนบ้านห้วย” และช่วงที่ 3 “ช่วงตามฮอยไฟ”

โดยในแต่ละช่วงการแสดง ผู้วิจัยกำหนดให้มีลักษณะการแปรแถว ที่มี Movements ที่หลากหลายขึ้น และแสดงเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ ตามทฤษฎีเกี่ยวกับศาสตร์ทางการเคลื่อนไหวของไทย โดย Sribunnak (2007 : 30) กล่าวว่า การรับรู้เกี่ยวกับความเป็นมา ลักษณะความงาม องค์ประกอบและหลักการจัดองค์ประกอบของสารทางการเคลื่อนไหว เป็นพื้นฐานที่ผู้ผลิตประดิษฐ์การแสดงและจะต้องรู้ เพื่อเป็นแนวทางการคิดประดิษฐ์ท่ารำได้อย่างถูกต้องและอยู่ในขอบเขตของการแสดงนั้น ๆ ความเป็นมาของศาสตร์ทางการเคลื่อนไหวการกำเนิดศาสตร์ทางการเคลื่อนไหวอาจเกิดธรรมชาติ ความเชื่อ สภาวะแวดล้อม และสังคม และสอดคล้องกับหลักการประดิษฐ์ศิลปะการแสดง โดย Sribunnak (1999 : 130-142) กล่าวว่า การแปรแถวเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะทำให้การแสดงน่าสนใจ การแปรแถวในสมัยโบราณไม่นิยมการแปรแถวหลายครั้ง เพราะต้องการให้ผลงานมีลักษณะที่นุ่มนวล มักจะนิยมการแปรแถวในลักษณะแถวตรงหรือที่เรียกกันว่าแถวตอนคู่ หรืออาจจะเป็นลักษณะแถวหน้ากระดาน แถววงกลม แถวเฉียง ส่วนท่ารำก็จะเหมือนกันทั้งแถวจึงเป็นเหตุให้กำหนดตัวผู้แสดงคู่หน้าเป็นคู่เอกมีลักษณะเป็นหัวหน้ารำนำลูกแถวคู่หน้าจึงต้องเป็นผู้มีปฏิภาณ ไหวพริบดี เพราะฉะนั้นผลงานที่ผลิต ออกจะมีลักษณะคู่ไหนาก็จะรำนำเป็นคู่หน้าตลอดจนจบการแสดง

การแสดงที่ได้จากการพัฒนาจากฟ้อนกลองตุ้ม ตำบลห้วยชะยุ่ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ทุกองค์ประกอบนั้นเป็นไปตามหลักทฤษฎีทางนาฏยศาสตร์ของภรตมณี การแสดงจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องอาศัยปัจจัยทางกายภาพ และการแสดงออกของอารมณ์ ซึ่งเรียกว่า “ภาวะ” และ “รส” ภาวะ หมายถึง การแสดงออกของอารมณ์โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ทางกายภาพเพื่อให้เกิดความบันเทิงใจในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่า รส ทั้งภาวะและรสมีลักษณะเป็น

เอกเทศแต่อยู่รวมกันเป็นวงจรเพราะในขณะที่ฟ้อนรำ ภาวะและรส เกิดขึ้นสลับกันไปและอาศัยซึ่งกันและกัน ท่าทางของมือ เท้า แขน ขา ลำตัว เป็นภาวะคงเดิมเมื่อนำมารวมกันเป็นท่ารำก็เกิดเป็นภาวะใหม่ สิ่งที่ส่งเสริมคือ ดนตรี เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ แสง สี เป็นต้น ผู้วิจัยได้นำเอาสิ่งเหล่านี้ผนวกเข้าด้วยกันจึงเกิดเป็นความบันเทิง คือ การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุด วาด ฟ้อนลำก้าห้วยชะยุง ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องคำนึงถึงระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้ดำรงวิถีชีวิต ที่คงเอกลักษณ์ไว้ไม่ให้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเกินไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าความก้าวหน้าแห่งยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญของสังคม และเทคโนโลยี ทำให้ปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการฟ้อนกลองต๋ม ของชาวตำบลห้วยชะยุง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ลดน้อยลง ซึ่งควรมีการศึกษาหาแนวทางแก้ไขให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อป้องกันการเสื่อมสลายทางวัฒนธรรม และเพื่อสืบสานขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของชุมชนให้ยั่งยืนสืบไป

1.3 ควรถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาศิลปะการแสดงจากฟ้อนกลองต๋ม ตำบลห้วยชะยุง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ให้แก่เยาวชนในชุมชน ผู้ที่สามารถจะนำศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ไปเผยแพร่โอกาสต่าง ๆ สู่สายตาของสาธารณชนสืบไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาศิลปะการแสดงที่แสดงถึงอัตลักษณ์อันดีงามของท้องถิ่นในลักษณะอื่นเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง (References)

เครือจิต ศรีบุญนาค. (2550). การพัฒนาศิลปะการแสดงจากพิธีกรรมกินฮีตของชนเผ่าดั้งเดิมสายตระกูล มอญ-เขมร ในเขตอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง. ปริญญาโทปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาศิลปะ (กลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง) สุรินทร์ : มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์.

_____. (2553). หลักการประดิษฐ์นาฏกรรมพื้นบ้านอีสาน. สุรินทร์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

บุปผชาติ อุปลัมภันธกร. (2542). นาฏศิลป์พื้นเมือง. กรุงเทพฯ : ราชภัฏธนบุรี, สถาบัน.

เรณู โกศินานนท์. (2539). การแสดงพื้นบ้านในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- วริฐฐา ศิริธงชัยกุล และคณะ. (2558). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พ.ว.) จำกัด.
- ศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์. (2553). **วิทยานิพนธ์การขับลำลุ่มน้ำโขง : อุบลราชธานี – จำปาสัก**. อุบลราชธานี : สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุกิจ พลประดม. (2551). **สภาพและบทบาทของโปงลางของสถาบันการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี หอนงคาย และหนองบัวลำภู**. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุชาวี พลอยชุม. (2545). **สุนทรียศาสตร์ ปัญหาเกี่ยวกับทฤษฎีความงามและศิลปะ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2540). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Translated Thai References

- Attapaiboon, S. (2010). **Thesis on Driving the Mekong Basin: Ubon Ratchathani-Champasak**. Ubon Ratchathani: Office of Academic Resources Ubon Ratchathani Rajabhat University. [In Thai]
- Chantavanich, S. (1997). **Data analysis in qualitative research**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Kosinanon, R. (1996). **Folk performances in Thailand**. 4th ed. Bangkok: Thai Wattan Panich. [In Thai]
- Phonprathom, S. (2008). **Conditions and roles of Pong Lang band of educational institutions under the education area in Udon Thani, Nong Khai and Nong Bua Lam Phu**. Udon Thani: Udon Thani Rajabhat University. [In Thai]
- Ploychum, S. (2002). **Aesthetics Problems with beauty and art theory**. Bangkok: Mahamakut Buddhist University Press. [In Thai]
- Sirithongchaikun, W. et al. (2015). **Basic course books Music - Dance**. Bangkok: Publishers of Academic Quality Development Company Limited [In Thai]
- Sribunnak, K. (2007). **The Development of Ritualistic Performance in Kin-Heet Traditional Ceremony of Mon-Khmer Ethnic Group in Mekong Sub-Region**. Doctor of Philosophy Ph.D. Regional Development Strategy (Greater Mekong Subregion Group) Surin: Surin Rajabhat University. [In Thai]
- Sribunnak, K. (2010). **Principles of the creation of Isan folk dance**. Surin: Faculty of Humanities and Social Sciences Surin Rajabhat University. [In Thai]
- Upathamnarakorn, B. (1999). **Folk Dance**. Bangkok: Thonburi Rajabhat University, Institute. [In Thai]